

# הלכות קידוש החודש פרק ד

## פרק ד עיבור שנה

יסוד עיבור השנה

א.

**שנה מעוברת היא השנה שמוסיפין בה חודש.**

ואין מוסיפין לעולם אלא אדר, ועושין אותה שנה שני אדרין, אדר ראשון ואדר שני.

ומפני מה מוסיפין חודש זה, מפני זמן האביב, כדי שיהיה הפסח באותו זמן, שנאמר **"שמור את חודש האביב"** (דברים ט"ז:א) - שיהיה חודש זה בזמן האביב.

ולולי הוספת החודש הזה היה הפסח בא פעמים בימות החמה ופעמים בימות הגשמים:

ג' סימני העיבור

ב.

על שלשה סימנים מעברין את השנה: על התקופה, ועל האביב, ועל פירות האילן.

כיצד, בית דין מחשבין ויודעים, אם תהיה תקופת ניסן בשישה עשר בניסן או אחר זמן זה - מעברין אותה השנה, ויעשו אותו ניסן אדר שני, כדי שיהיה הפסח בזמן האביב.

ועל סימן זה סומכין ומעברין, ואין חוששין לסימן אחר:

ג.

וכן, אם ראו בית דין שעדיין לא הגיע האביב, אלא עדיין אפל הוא, ולא צמחו פירות האילן שדרכן לצמוח בזמן הפסח - סומכין על שני סימנים אלו ומעברין את השנה.

ואף על פי שהתקופה קודם לשישה עשר בניסן - הרי הן מעברין, כדי שיהיה האביב מצוי להקריב ממנו עומר התנופה בשישה עשר בניסן, וכדי שיהיו הפירות צומחין כדרך כל זמן האביב:

ד.

ועל שלש ארצות היו סומכין באביב: על ארץ יהודה, ועל עבר הירדן, ועל הגליל.

אם הגיע האביב בשתי ארצות מאלו, ובאחת לא הגיע - אין מעברין. ואם הגיע באחת מהן, ולא הגיע בשתיים - מעברין, אם עדיין לא צמחו פירות האילן.

ואלו הן הדברים שהן העיקר שמעברין בשבילן כדי להיות השנים שני החמה:

ה.

ויש שם דברים אחרים שהיו בית דין מעברין בשבילן מפני הצורך, ואלו הן,

- מפני הדרכים שאינן מתוקנים, ואין העם יכולין לעלות - מעברין את השנה עד שיפסקו הגשמים ויתקנו הדרכים.
- ומפני הגשרים שנהרסו, ונמצאו הנהרות מפסיקין ומונעין את העם, או מסכנין בעצמן ומתים - מעברין את השנה עד שיתקנו הגשרים.
- ומפני תנורי פסחים שאבדו בגשמים, ואין להם מקום לצלות את פסחיהן - מעברין את השנה עד שיבנו התנורים ויבשו.
- ומפני גלויות ישראל שנעקרו ממקומן ועדיין לא הגיעו לירושלים - מעברין את השנה, כדי שיהיה להם פנאי להגיע:

1.

אבל אין מעברין את השנה

- לא מפני השלג,
- ולא מפני הצינה,
- ולא מפני גלויות ישראל שעדיין לא נעקרו ממקומן,
- ולא מפני הטומאה, כגון שהיו רוב הקהל או רוב הכהנים טמאים - אין מעברין את השנה כדי שיהיה להם פנאי ליטהר ויעשו בטהרה, אלא ייעשה בטומאה.

ואם עיברו את השנה מפני הטומאה - הרי זו מעוברת:

סעד לעיבור

2.

יש דברים שאין מעברין בשבילן כלל, אבל עושין אותן סעד לשנה שצריכה עיבור מפני התקופה או מפני האביב ופירות האילן, ואלו הן,

- מפני הגדיים והטליים שעדיין לא נולדו, או שהן מעט,

- ומפני הגוזלות שלא פירחו,

אין מעברין בשביל אלו כדי שיהיו הגדיים והטליים מצויין לפסחים, והגוזלות מצויין לראייה או למי שנתחייב בקרבן העוף, אבל עושין אותן סעד לשנה:

ח.

כיצד עושין אותן סעד לשנה? אומרים, "שנה זו צריכה עיבור מפני התקופה שמשכה, או מפני האביב ופירות האילן שלא הגיעו, ועוד, שהגדיים קטנים והגוזלות רכים":

סדר העיבור

ט.

אין מעברין את השנה אלא במזומנין לה.

כיצד, יאמר ראש בית דין הגדול לפלוני ופלוגי מן הסנהדרין, "היו מזומנין למקום פלוני שנחשוב ונראה ונדע אם שנה זו צריכה עיבור או אינה צריכה", ואותן שזומנו בלבד הן שמעברין אותה.

ובכמה מעברין אותה? מתחילין בשלשה דיינין מכלל סנהדרי גדולה, ממי שסמכו אותן.

אמרו שנים - "לא נשב, ולא נראה אם צריכה עיבור אם לאו", ואחד אמר, "נשב ונבדוק" - בטל יחיד במיעוטו.

אמרו שנים - "נשב ונראה", ואחד אומר, "לא נשב" - מוסיפין שנים מן המזומנין, ונושאים ונותנים בדבר:

שנים אומרים צריכה עיבור, ושלשה אומרים אינה צריכה - בטלו שנים במיעוטן.

שלשה אומרים צריכה, ושנים אומרים אינה צריכה - מוסיפין שנים מן המזומנין לה, ונושאים ונותנים, וגומרים בשבעה.

אם גמרו כולם לעבר או שלא לעבר - עושין כמה שגמרו.

ואם נחלקו - הולכין אחר הרוב, בין לעבר בין שלא לעבר.

וצריך שיהיה ראש בית דין הגדול, שהוא ראש ישיבה של שבעים ואחד, מכלל השבעה.

ואם גמרו בשלשה לעבר - הרי זו מעוברת, והוא שיהיה הנשיא עמהם, או שירצה.

ובעיבור השנה מתחילין מן הצד, ולקידוש החודש מתחילין מן הגדול:

אין מושיבין לעיבור השנה לא מלך ולא כהן גדול.

מלך, מפני חילותיו ומלחמותיו, שמא דעתו נוטה בשבילן לעבר או שלא לעבר,

וכהן גדול מפני הצינה, שמא לא תהיה דעתו נוטה לעבר כדי שלא יבוא תשרי בימי הקור, והוא טובל ביום הכיפורים חמש טבילות:

היה ראש בית דין הגדול, והוא הנקרא נשיא, בדרך רחוקה - אין מעברין אותה אלא על תנאי אם ירצה הנשיא.

בא ורצה - הרי זו מעוברת, לא רצה - אינה מעוברת.

ואין מעברין את השנה אלא בארץ יהודה, שהשכינה בתוכה, שנאמר "לשכנו  
תדרשו" (דברים י"ב:ה'),

ואם עיברוה בגליל - מעוברת.

ואין מעברין אלא ביום,

ואם עיברוה בלילה - אינה מעוברת:

זמן העיבור

יג.

יש לבית דין לחשב ולידע אי זו שנה תהיה מעוברת בכל עת שירצו, אפילו  
כמה שנים.

אבל אין אומרים, "שנה פלונית מעוברת", אלא אחר ראש השנה הוא  
שאומרים "שנה זו מעוברת".

ודבר זה מפני הדוחק, אבל שלא בשעת הדחק - אין מודיעין שהיא מעוברת,  
אלא באדר הוא שאומרים שנה זו מעוברת וחודש הבא אינו ניסן אלא אדר  
שני.

אמרו לפני ראש השנה, "שנה זו שתיכנס מעוברת" - אינה מעוברת באמירה  
זו:

יד.

הגיע יום שלשים באדר ולא עיברו עדיין השנה - לא יעברו אותה כלל,  
שאותו היום ראוי להיות ראש חודש ניסן, ומשייכנס ניסן ולא עיברו אינן  
יכולים לעבר.

ואם עיברוה ביום שלשים של אדר - הרי זו מעוברת.

באו עדים אחר שעיברוה, והעידו על הירח - הרי אלו מקדשין את החודש  
ביום שלשים, ויהי ראש חודש אדר שני.

ואילו קידשוהו קודם שיעברו את השנה - שוב לא היו מעברין, שאין מעברין בניסן:

סיבות שאין מעברים

טו.

אין מעברין את השנה בשנת רעבון, שהכל רצין לבית הגרנות לאכול ולחיות, ואי אפשר להוסיף להם זמן לאיסור החדש. ואין מעברין בשביעית, שיד הכל שולטת על הספיחים, ולא ימצאו לקרבן העומר ושתי הלחם. ורגילין היו לעבר בערב שביעית:

טז.

ייראה לי שזה שאמרו חכמים אין מעברין בשנת רעבון ובשביעית - שלא יעברו בהן מפני הצורך, אבל אם היתה השנה ראויה להתעבר מפני התקופה או מפני האביב ופירות האילן - מעברין לעולם בכל זמן:

יז.

כשמעברין בית דין את השנה, כותבין איגרות לכל המקומות הרחוקים, ומודיעים אותם שעיברוה ומפני מה עיברוה. ועל לשון הנשיא נכתבות, ואומר להן שהסכמתי אני וחבירי והוספנו על שנה זו כך וכך,

רצו תשעה ועשרים יום, רצו שלשים יום,

שחודש העיבור הרשות לבית דין להוסיפו מלא או חסר לאנשים הרחוקים שמודיעין אותם, אבל הם לפי הראייה הן עושים, אם מלא אם חסר: